

Rapport

Utvärdering av sfi

Competens, återbesök

2 – 4 juni 2014

Rapporten ingår i ett utvärderingsprojekt som är ett samarbete mellan utbildningsförvaltningen och SFI Stockholm vid arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad.

Innehåll

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE.....	3
RESULTAT.....	4

UPPDRAG OCH GENOMFÖRANDE

Nedan beskrivs den metod som uppföljningsenheten i Stockholms stad tillämpar vid utvärderingsuppdrag 2012 – 2014 i ett projekt rörande sfi i samarbete med SFI Stockholm vid arbetsmarknadsförvaltningen i Stockholms stad. Samtliga sfi-anordnare utvärderas i projektet. Utvärderingen inleds med sfi som bedrivs på entreprenad av företag som är nya som leverantörer av sfi-utbildning till Stockholms stad sedan augusti 2011 och följs sedan av utvärdering av utbildningsanordnare som anlitas tidigare av SFI Stockholm. Rektorer vid SFI Stockholm är medbedömare i utvärderingsuppdraget. De agerar medbedömare hos kollegans utbildningsanordnare, det vill säga hos den utbildningsanordnare som de inte har utbildningsansvaret för. Hösten 2013 genomförs även grundutvärdering av egenregins sfi. Dessa utvärderingsbesök, en form av grundutvärdering, varar ungefär en vecka på varje enhet/skola.

2013/2014 genomförs korta återbesök hos samtliga externa utbildningsanordnare för att följa upp hur de har arbetat med de utvecklingsområden som föreslogs i den tidigare grundutvärderingen och utvärderingsbesöket hos Competens juni 2014 ingår således i denna serie av korta återbesök.

Grundutvärdering

Uppföljningsenheten vid Stockholms stads utbildningsförvaltning utvärderar den pedagogiska verksamheten och främjar vuxnas lärande genom att

- granska måluppfyllelsen utifrån nationella styrdokument
- kontrollera efterlevnaden av nationella riktlinjer
- granska hur skolan utvärderar sin egen verksamhet
- ge rekommendationer om vad som bör förändras och utvecklas.

Vi genomför vårt uppdrag genom att

- läsa material som skolan ställer till förfogande och även material från andra källor (ex. från Skolverket)
- intervjua elever, personal och skolläda. I nybörjargrupperna har tolk använts vid elevintervjuerna.
- observera verksamheten och göra lektionsbesök.

I första hand granskar vi måluppfyllelsen, det vill säga att vi bildar oss en så heltäckande bild som möjligt av hur målen i styrdokumentet tolkas och förverkligas på skolan. Vi gör detta utifrån en prioritering av mål från läroplanen och andra nationella styrdokument. Utvärderingsbesöket omfattar ungefär en vecka.

Förutom detta granskar vi skolans förmåga att själv utvärdera sin kvalitet för att förbättra verksamheten. Hög kvalitet innebär enligt Skolverkets definition främst att verksamheten utmärks av att den väl:

- strävar mot och uppfyller nationella mål
- svarar mot nationella krav och riktlinjer
- uppfyller andra mål, krav och riktlinjer som är förenliga med de nationella
- kännetecknas av en strävan till förnyelse och ständiga förbättringar utifrån de förutsättningar man har.¹

¹ Från Skolverkets verktyg ”BRUK – för kvalitetsarbete i förskola och skola”, s 8.

Återbesök

Utöver den utvärderingsmodell som beskrivs ovan genomför vi i detta utvärderingsuppdrag även ett kortare uppföljningsbesök efter ett år hos de tidigare utvärderade utbildningsanordnarna.

Vid återbesöket omfattar utvärderingen endast en halv dag då skolledning, en lärargrupp och en elevgrupp intervjuas. Skolledningen får en snabb muntlig återkoppling i slutet av dagen. Vid återbesök utgår utvärderingen från den tidigare utvärderingsrapportens utvecklingsområden och redovisar vilka förändringar som utbildningsanordnaren har vidtagit. I denna rapport sker redovisningen endast utifrån tidigare prioriterade utvecklingsområden. För beskrivning av enheten och närmare detaljer hänvisas till den tidigare utvärderingsrapporten för Competens den 22-26 oktober 2012. I återbesöksrapporten 2-4 juni 2014 redovisas resultaten separat för varje enhet.

RESULTAT

Allmänt

Competens

Sedan vårt förra besök 2012 har Competens förvärvats av företaget Iris Hadar. Det har inneburit vissa omorganisationer, bland annat inom ledningsorganisationen. Företaget har en ny platschef i Vällingby och den tidigare platschefen i Vällingby har flyttats till Högdalen. I Vällingby har man en platschef som dessutom är utbildningsansvarig, och samma person är utbildningsansvarig även i Högdalen och ska dela sin tid mellan Vällingby och Högdalen. Sedan någon månad tillbaka har utbildningsansvarig avlastats en del andra arbetsuppgifter och kan nu tillbringa mer tid i Vällingby. I Högdalen har företaget således en annan person som platschef och även en biträdande platschef på deltid. Elevantalet är något vikande i Högdalen medan elevantalet i Vällingby ökar och den enheten är idag större än Högdalen till skillnad från vårt förra besök. Studieresultaten i Vällingby har förbättrats och är goda idag, och studieresultaten i Högdalen är fortsatt goda.

Uppföljning av prioriterade utvecklingsområden

Följande prioriterade utvecklingsområden föreslogs i den tidigare utvärderingsrapporten den 22-26 oktober 2012 för sfi på Competens. Våra synpunkter från återbesöket juni 2014 redovisas i kommentarerna nedan.

- *Kvalitetsarbetet*

”Det finns en bra grund för kvalitetsarbetet med centralt utarbetade riktlinjer och en bra diskussion om olika typer av resultat. Men företaget måste säkerställa att intentionerna fullföljs ute på enheterna när det gäller elev- och lärarmedverkan och genomförande av beslutade enkäter. Det är också viktigt att varje enhet har ett eget kvalitetsarbete med en arbetsplan baserad på resultat för just den enheten.”
(Utvärderingsrapport 22-26 oktober 2012)

Kommentar:

Competens Högdalen

Lärarnas medverkan i kvalitetsarbetet har förbättrats och de får ta del av dokumentation och ge synpunkter på arbetsplanen. Lärarnas medverkan i analysarbetet kan dock stärkas. Företaget har ett kvalitetshjul, men det används inte systematiskt och medvetet som ett planeringsverktyg för att strukturera kvalitetsarbetet. Lärarna försöker på eget initiativ följa upp arbetet på olika sätt. Enheten har tagit fram en särskild kursutvärderingsenkät som just har börjat användas, dock utan att ledningen har planerat hur det resultatet sedan ska kommuniceras och användas i verksamheten. Dessutom har enheten beställt ytterligare en elevenkät som ska användas några månader efter den stora länsenkäten (Sweco-enkäten), varför vi menar att företaget bör se över sin enkätanvändning totalt sett för att undvika att eleverna blir enkättrötta. Den stora länsenkäten har fungerat väl på enheten. Medarbetarenkät saknas. Mötesstruktur finns, men vi skulle önska att ledarnas medverkan i de olika mötena tydliggörs och systematiseras så att till exempel utbildningsansvarig är på plats regelbundet och träffar lärarna själv ibland och inte alltid via arbetslagsledarna på denna lilla enhet (cirka 15 lärare totalt). Idag är det otydligt vem av ledarna som äger kvalitetsfrågorna och i vilket forum de ska diskuteras och utbildningsansvarig kan inte tydligt säkerställa att fattade beslut fullföljs. Klassrådsarbetet fungerar bra.

Competens Vällingby

Enheten har arbetat fram goda och tydliga mötesrutiner och avsatt tid varje vecka för möten i olika konstellationer vilket har skapat en bra bas för det fortsatta kvalitetsarbetet. Lokala korta enkäter finns som uppskattas av både elever och flera lärare, men bakgrund och syfte med de större elevenkäter som utarbetats på annat håll (exempelvis läns-enkäten från Sweco) har inte klargjorts för alla utan är föremål för stor frustration hos många lärare. Medarbetarenkät saknas på företaget. Klassrådsverksamheten var levande i många grupper vilket är positivt. Årshjul finns, men det används inte så aktivt. Lärarna har fått information om olika typer av resultat som uppnåtts av enheten men någon särskild delaktighet bland lärare och elever i analys och utarbetande av kvalitetsdokument finns fortfarande inte. Lärarna menade att de saknade tid för detta.

- *Det pedagogiska ledarskapet*

”Det lokala pedagogiska ansvaret och ledarskapet måste tydliggöras och stärkas så att utbildningsansvarig lokalt har möjlighet att leda det dagliga pedagogiska arbetet och kan coacha och utmana lärarna i deras ledarskap. Särskilt obehöriga lärare bör få mer pedagogiskt stöd. Lärare och elever måste veta vem som har ansvar för vad och den som har det lokala pedagogiska verksamhetsansvaret måste ha tillgång till erforderliga verktyg för att kunna leda arbetet. Den pedagogiskt ansvarige ledaren måste också säkerställa att fattade beslut genomförs i verksamheten.”

(Utvärderingsrapport 22-26 oktober 2012)

Kommentar:

Competens Högdalen

Lärarna på enheten är mycket engagerade och erfarna och de tycker det är bra att de får sköta mycket av det pedagogiska utvecklingsarbetet själva och att de har fått ledningens förtroende att göra det. Vi menar dock att det pedagogiska ledningsansvaret är mycket otydligt på enheten. Idag finns utbildningsansvarig huvudsakligen på enheten i Vällingby och besöker Högdalen 1-2 gånger per vecka. Men utbildningsansvarig som har som ansvar att dagligen följa det pedagogiska arbetet på en enhet är inte känd av eleverna och utbildningsansvarigs målbild och intentioner för enheten är inte kända för lärarna. Istället är det platschefen i Högdalen

som upplevs som reell ledare med hjälp av biträdande platschef. Vi menar att det pedagogiska ledarskapet måste tydliggöras och att ansvariga ledare måste ta sin roll att leda det pedagogiska arbetet mot en målbild som är känd bland elever och lärare. Idag förekommer inga lektionsbesök eller andra former av kollegieutvärdering vilket vi menar är nödvändigt att ledarna tar tag i för att kunna leda och följa upp det pedagogiska arbetet på enheten.

Competens Vällingby

Det är positivt att strukturen på enheten har förbättrats. Enheten har idag tydliga arbetslag med utsedda arbetslagsledare och en tydlig mötesstruktur med möte varje vecka. Utbildningsansvarig, som idag även är platschef på enheten, har fått mer tid till att vara på enheten jämfört med tidigare, även om utbildningsansvarig fortfarande måste dela sin tid med enheten i Högdalen. Platschefen är känd av lärare och elever, och ledarskapet uppskattas av lärarna. Vi menar dock att det pedagogiska ledarskapet på enheten i Vällingby måste fördjupas. Lärarna har mycket synpunkter på sin arbetsbörda och har ofta inte förstått innebörden i olika begrepp och företeelser som de ska hantera, vilket innebär att de inte alla gånger vet hur det pedagogiska arbetet ska eller kan bedrivas (exempelvis syftet med centrala enkäter, vad som menas med formativ bedömning, på vilket sätt kontinuerlig återkoppling ska ske). Lärarna menar att de inte har tid att diskutera pedagogiska frågor, trots att mötestid är avsatt till detta varje vecka. Här måste ledaren gripa in och klargöra och leda arbetet.

Lektionsbesök saknas, vilket lärarna efterfrågade, och vi tror att de är helt nödvändiga för att ledaren ska ha underlag för att kunna gå på djupet i de pedagogiska diskussionerna med lärarna när man resonerar om till exempelvis formativ bedömning.

Vi tror också det är nödvändigt att målbilden för enheten tydliggörs och att platschefen aktiverar kvalitetshjulet och skapar grundlig förståelse för de olika aktiviteterna och samtidigt i samråd med lärarna klargör vilka prioriteringar som bör göras för olika utvecklingsområden.

- *Individuell studieplan*

”Företaget bör utarbeta en ny modell för hur den individuella studieplanen ska se ut och hur den ska fungera för att den ska kunna användas som det verktyg för individualisering av sfi-undervisningen som den är avsedd att vara. Det är viktigt att lärarna har en grundförståelse för syftet med den individuella studieplanen så att de sedan kan använda den i utformningen av undervisningen.”

(Utvärderingsrapport 22-26 oktober 2012)

Kommentar:

Competens Högdalen

I oktober 2013 hade lärarna en studiedag som till stor del ägnades åt att diskutera syftet med en individuell studieplan och diskutera fram hur en sådan skulle se ut. Efter det stannade arbetet av och ledningen fullföljde inte det arbetet utan har alldeles nyligen tagit tag i det hela igen. Idag är lärarna således väl medvetna om syftet med planen men var och en använder sin egen pappersmodell. Elever i de flesta undervisningsgrupper känner väl till planen och får feedback kopplat till den. Det vore bra om arbetet systematiserades och på sikt digitaliserades för att säkerställa att planerna sparas.

Competens Vällingby

Företaget har digitaliserat den individuella studieplanen och har arbetat fram en bra modell i introduktionen för framtagande av planen, som innehåller såväl kortsiktiga

som långsiktiga mål. Lärarna verkar dock inte helt ha förstått syftet med den individuella studieplanen varför den inte heller används som ett levande dokument i individualiseringen av det pedagogiska arbetet, vilket den egentligen har alla förutsättningar att kunna vara. Återkoppling av studieresultat till eleverna sker endast ca en gång per termin, och kopplingen till studieplanen är inte alltid tydlig. De flesta elever kände inte heller till att de har en individuell studieplan.

- *Bedömning och betygssättning*

”Trots att Competens har satsat en del på kompetensutveckling för lärarna och samarbete vad gäller bedömning och betygssättning måste kunskaperna om detta fördjupas. Lärarna måste få en så god grund att stå på så att de känner sig trygga i denna utövning och vågar lita på sin kompetens så att de kan utarbeta bra former för kontinuerlig och formativ (framåtsyftande) bedömning av elevernas språkkunskaper.”

(Utvärderingsrapport 22-26 oktober 2012)

Kommentar:

Competens Högdalen

Idag känner sig både elever och lärare trygga med utövningen av bedömning och betygssättning. Mål och betygskriterier är kända av de flesta elever. Idag har nya frågeställningar dykt upp för lärarna och de ser fram emot att få ytterligare kompetensutveckling på detta tema till hösten. Lärarna arbetar alltid gemensamt med bedömning och ibland sker även sambedömning med Vällingby. Denna sambedömning har dock legat i träda ett tag men har nu återupptagits av lärarna. Vi menar att ledningen måste säkerställa att man på ett systematiskt sätt följer arbetet med bedömning och betygssättning och exempelvis säkerställer att alla har kunskap om arbetet, fångar upp aktuella frågor och leder arbetet med sambedömning i olika former. De flesta lärare arbetar med någon form av formativ bedömning och strävar efter att utveckla formerna för detta, vilket vi menar är mycket positivt.

Competens Vällingby

Fortbildning på temat bedömning och betygssättning har skett flera gånger sedan vårt förra besök, och lärarna menar att de idag känner sig trygga i utövandet av bedömning. En modell för sambedömning har tagits fram och görs ibland även tillsammans med lärarna på enheten i Högdalen, vilket är positivt. Även eleverna uppger att de känner till målen för kursen och har förstått systemet för bedömning och betygssättning. Det finns dock en risk för att det har blivit ett för stort fokus på förtester och fasta poänggränser för att få anmälas till nationella provet, vilket skolan måste se upp med i fortsättningen.

Kontinuerlig återkoppling av studieresultat sker oftast inte till eleverna, och över huvud taget tror vi att arbetet med formativ bedömning bör få en nystart på enheten för att skapa en förståelse på djupet av vad begreppet formativ bedömning verkligen innebär.

Stockholm den 4 juni 2014

Lena Kaev

Anna Sundbom

Utvärderare

Rektor sfi, medbedömare

Arbetsmarknadsförvaltningen

Stockholms stad